تخته سفید شماره ۸۵

تاک

نگاه ما به مفهوم «کودکی» و تأثیر آن بر زندگی کودکان

کاوه رستمی*

● کودکی دورانی است بسیار شیرین که خاطرات آن تا سال‌ها در ذهن انسان باقی می‌ماند؛ دورانی که تجربیات آن آینده ما را خواهد ساخت. هر نگاهی به دوران کودکی بازتاب‌های ویژه‌ای در سازمان‌دهی فعالیت‌های تربیتی و تمهیدی این دوران خواهد داشت و نوع رابطه بزرگسال- کودک را نیز دستخوش تغییر خواهد کرد؛ از این‌رو پیش از تدوین و برنامه‌ریزی برای تربیت در دوران کودکی بهتر است نوع نگاه خود را به آن مشخص کنیم.

نظریه‌های مختلف نشان داده‌اند که در میان مراحل زندگی آدمی دوران کودکی اهمیتی ویژه دارد؛ زیرا در مواضع و مواردی می‌تواند کل جریان رشد آدمی را متأثر کند باوجوداین، هنوز کودکی و تعریف آن به‌طور دقیق برای جوامع گوناگون مشخص نشده است و بعضی فرهنگ‌ها، از جمله فرهنگ ایرانی، هنوز در ابتدای مسیر قرار دارند. ابهام و اغتشاش در حوزه کودکی این عرصه را با دشواری روبه‌رو می‌کند، با وجود اینکه در کشور ما تلاش‌های مجدانه و قابل تقدیر فعالان این عرصه مشهود است، اما هنوز در جایگاه مناسبی قرار نگرفته‌ایم.

با نگاهی گذرا به شهر و مجموعه‌های آموزشی و فرهنگی مرتبط با کودکان متوجه می‌شویم که کودکان وضعیت مناسب و حال خوشی ندارند؛ چه از لحاظ فضای فیزیکی که آنها را احاطه کرده است و چه از لحاظ محتواهایی که به آنها عرضه می‌شود مسائل و مشکلات عدیده‌ای مشاهده می‌شود و همین امر سبب شده است که کودکان ما روزبه‌روز به درون خود فرو بروند.

کودکان که باید در این دوران شور و نشاط و سرزندگی داشته باشند و به‌دور از گرفتاری‌ها و مشکلات بزرگسالان به تخلیه درون خود بپردازند و مسیر رشد خود را بپیمایند، با مسائل و مشکلات عدیده‌ای روبه‌رو شده‌اند و آنها خیلی زود بزرگ می‌شوند که نیاز به تأمل عمیق دارند. برخی از مهم‌ترین مسائل پیش روی کودکان به صورت تیتروار ارائه می‌شود که تفکر درباره آنها می‌تواند نوع نگاه ما را به کودکان تغییر دهد، امید است که در شماره‌های بعدی هر یک از این موارد به تفکیک نقد و بررسی شوند.

۱- مسئله‌نبودن دوران کودکی برای متولیان امر
۲- نادیده‌گرفتن کودکان و به‌رسمیت‌نشناختن آنها
۳- لذت‌نبردن کودکان از دوران کودکی
۴- محصورشدن کودک در زندگی آپارتمانی
۵- عدم فراگیری مهارت‌های زندگی
۶- آموزش به صورت انتزاعی و نه عینی
۷- حجم بالای محتوای آموزشی و تکلیف خانه
۸- نفوذ محتوای آموزشی تستی در دوره پیش از دبستان و دبستان
۹- تقویت حس رقابت به جای همکاری
۱۰- ورود دلالان آموزشی به دوره پیش از دبستان و دبستان.

*پژوهشگر مؤسسه مطالعات کودکی مدرس

تأثیر محیط آموزشی بر اخلاق و سبک زندگی دانش‌آموزان

کامل حسینی
معلم

در جهان دانش‌های جغرافیایی، همیشه بر دو قطب «انسان» و «زیست‌بوم یا طبیعت» و تأثیر متقابل آنها بر یکدیگر تأکید می‌شود. گاهی جغرافیا در فرایند شکوفایی ماهیت و تجلی جوهر حقیقت نهایی با انسان‌ها، آن‌چنان نقش کارایی ایفا می‌کند که خصوصیات رفتار انسان‌ها را تحت تأثیر خود قرار می‌دهد. آیا در جهان آموزش‌وپرورش نیز چنین نسبت متقابلی بین دو قطب اصلی «دانش‌آموزان» و «محیط آموزشی» برقرار است؟ از اخبارهایی که این روزها و هرازچندگاهی می‌شنویم، خبر آسیب‌های جانی بر روح و جسم دانش‌آموزان در مدارس است و ازقضا آسیب‌زاتر از آنها، تکرار همین فاجعه‌ها در مدارس دیگر و به شکلی دیگر است که همگی از نامساعدبودن فضای آموزشی و پرورشی گزارش می‌دهند. اگرچه مرگ و جراحت شدید وارده بر جان دانش‌آموزان دردی بسیار گران و جبران‌ناپذیر است، اما مسئله فقط ازدست‌دادن جان چند دانش‌آموز در چند مدرسه در مناطق مختلف نیست؛ زیرا قرار نیست تنها برای جلوگیری از مرگ و سایر خسارات جانی، به این‌گونه ماجراها بنگریم. در مدارسی که هنوز حتی کوچک‌ترین خبری از سایر خسارت‌های جانی و مالی نمی‌شنویم، با معضلات پنهان دیگری مانند گسترش روحیه سهل‌انگاری و بی‌تفاوتی در آینده افرادی روبه‌رو می‌شویم که محیط آموزشی نامناسب در آنها پرورش خواهد داد و ازقضا مشکلات آشکار اعم از مرگ و سوختگی در زندگی دانش‌آموزان آینده نیز ناشی از گسترش چنین روحیه‌هایی در افراد امروزی است.

بنابراین، یک محیط آموزشی نامساعد همیشه با ساختار درونی و بیرونی نامساعدش، در حکم دست‌هایی نامرئی، اما فعال بر همان وضعیت درونی و بیرونی زشت و شکست‌خورده خود، هدایت تربیت سلبی دانش‌آموزان را طبق الگوهای نامساعد خود بر عهده خواهد گرفت.

اگر محیط آموزشی معیارهای استاندارد را در زمینه سیستم گرمایشی و سرمایشی نداشته باشد، همچنین محیط مدارس کتابخانه مجهز، آزمایشگاه مجهز و سرویس بهداشتی مطلوبی در مدارس نداشته باشد، به احتمال زیاد تربیت و آموزش دانش‌آموزان نیز رویه‌ای شکست‌خورده و ناشایست به خود خواهد گرفت و دانش‌آموزان در چنین فضایی، به مسائل مهم در زندگی حاضر و آینده مانند ایمنی‌سازی محیط خانه، کار و زندگی، مطالعه کتاب غیردرسی، اخلاق پژوهش‌محوری و رعایت نظافت به‌طور شایسته اهمیت چندانی نخواهند داد و اخلاق‌هایی مانند سهل‌انگاری، تنبلی، راحت‌طلبی، علم‌ستیزی، بی‌توجهی به محیط زندگی و مسائل بهداشتی آن و... جای آنها را خواهد گرفت؛ زیرا محیط آموزشی به‌منزله کتاب درسی، مربی و الگوی عملی آنها را به سمت‌وسوی سبک زندگی و رفتارهای منطبق با ساختار نامساعد خود سوق خواهد داد.

بنده در دوران تدریس ۱۵ساله خود بارها شاهد حضور در برخی مدارس بوده‌ام که از یک سرویس بهداشتی سالم و با امکانات بسیار ابتدایی مانند مایع‌دستشویی به مدت چند سال محروم بودند. اکنون در نظر بگیرید با حاکمیت چنین شرایطی در این مدرسه، آیا سخن‌گفتن و سفارش به حفظ بدن و رعایت اخلاق بهداشت‌مداری می‌تواند چندان کارساز و گیرا باشد؟

مخلص سخن اینکه هدف از رسیدگی به وضعیت محروم محیط مدارس به‌جز رفع تهدیدهای جان دانش‌آموزان، توجه هم‌زمان به نقش زنده تربیتی جوهر فضای مدارس بر زندگی دانش‌آموزانی است که قرار است در آینده جایگاه مسئولان امروزی را پر کنند و احتمالا برخی از اخلاق‌ها و خصوصیات رفتاری خود را در کارهای اجرائی بروز خواهند داد که جوهر زنده فضای مدرسه امروزی در آنها پرورش داده است.

فقر و نداشتن پول ایاب و ذهاب بیشترین عامل بازماندگی از تحصیل کودکان

احمد میدری، معاون رفاه اجتماعی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، در برنامه تلویزیونی «پرسشگر» که با موضوع «بازماندگان از تحصیل» به روی آنتن شبکه آموزش سیما رفت، ضمن اعلام شناسایی ۱۴۲ هزار کودک بازمانده از تحصیل در کشور و همکاری با وزارت ارتباطات برای دسترسی به شماره تلفن‌های خانواده این کودکان گفت: این در حالی بود که ۱۵ هزار نفر اصلا شماره تماس نداشتند. ۲۷ هزار تماس موفق با خانواده‌ها داشتیم که آنها علل مختلفی را برای بازماندگی از تحصیل فرزندانشان بیان کردند.

احمد میدری با اشاره به اقدامات وزارت رفاه در رفع فقر آموزشی و کودکان بازمانده از تحصیل در دو سال گذشته گفت: ما ابتدا اطلاعات آموزش‌وپرورش را با ثبت‌احوال تطبیق می‌دهیم. آموزش‌وپرورش کدملی دانش‌آموزان بازمانده را در اختیار ما قرار داد. البته قبلا ثبت‌احوال براساس خوداظهاری آمار ارائه می‌کرد و شمار بازماندگان تا ۵۰۰ هزار نفر هم می‌رسید که این آمار را با اطلاعات آموزش‌وپرورش تطبیق می‌دادیم. او افزود: ورود دستی اطلاعات و سایر عوامل باعث بروز این میزان خطا در آمارهاست. اسامی ۱۴۲ هزار کودک را آبان امسال به وزارت ارتباطات دادیم و وزارت ارتباطات ۳۵۰ هزار شماره تماس از خانواده‌ها در اختیار ما قرار داد و ما پیامکی به خانواده‌ها ارسال کردیم و پرسیدیم چرا کودکشان به مدرسه نمی‌رود؟ تعدادی جواب ندادند و به همین علت مرکزی تلفنی، مسئول تماس با خانواده‌ها شد. معاون رفاه اجتماعی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با اشاره به اینکه البته ۱۵ هزار نفر اصلا شماره تماس نداشتند، گفت: کدملی افراد واحد است و هرجا بروند فورا با مرکز ثبت‌احوال چک می‌شود، اما درباره کدپستی این‌طور نیست و اگر یک کدملی را وارد پایگاه اطلاعات کنیم، شاید به پنج کدپستی ثبت‌شده بربخوریم و پیداکردن آدرس افراد مشکل باشد. بسیج ملی نیاز است که این کودکان را شناسایی کنیم.

میدری افزود: از ۲۷ هزار تماس موفق با خانوار، حدود سه هزارو ۶۰۰ نفر «فقر» را علت بازماندگی اعلام کرده‌اند. هزاروصد نفر گفتند «پول ایاب‌وذهاب» نداریم. ۱۰ هزار نفر «معلولیت» را علت اصلی عنوان کرده‌اند. هزارو ۷۰۰ نفر هم «فوت گزارش‌نشده» داشتیم. هزار مورد «خارج از کشور» بودند. ۴۰۰ نفر در «مدرسه دینی» تحصیل می‌کنند و عده‌ای به مباحث «فرهنگی» اشاره کردند. او با اشاره به شاخص توسعه انسانی سازمان ملل گفت: این شاخص شامل سه جزء آموزش، طول عمر و درآمد سرانه است. در شاخص آموزش و طول عمر در ۴۰ سال اخیر رشد خوبی داشته‌ایم. در رشد این شاخص جزء ۲۰ کشور اول هستیم. معاون رفاه اجتماعی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی درباره تسهیلاتی که مجلس می‌تواند فراهم کند، گفت: فرایند کاری که با آموزش‌وپرورش و مؤسسات خیریه داریم، به‌این‌ترتیب است که ابتدا تطبیق اطلاعات آموزش‌وپرورش با ثبت‌احوال انجام می‌شود. اطلاعات خانوار را دریافت و تماس برای آگاهی از علت بازماندگی کودکان برقرار می‌شود و سپس کمیته امداد، بهزیستی و مؤسسات خیریه به در منازل مراجعه می‌کنند.

بیشتر بازماندگان از تحصیل پسر هستند

رضوان حکیم‌زاده، معاون آموزش ابتدایی وزارت آموزش‌وپرورش، در برنامه پرسشگر که با موضوع «بازماندگی از تحصیل» روی آنتن شبکه آموزش سیما رفت، با بیان اینکه خوشبختانه بعد از انقلاب در نرخ پوشش دسترسی به آموزش جهش بسیار خوبی داشتیم و از نرخ ۶۰ درصد قبل از انقلاب به بالای ۹۰ درصد رسیده‌ایم، گفت: اکنون نرخ پوشش در دوره ابتدایی ۹۸.۱۳ درصد است. معاون آموزش ابتدایی وزارت آموزش‌وپرورش با بیان اینکه از سال ۱۳۹۲ برنامه انسداد مبادی بی‌سوادی به استانداران و مدیران‌کل آموزش‌وپرورش استان‌ها ابلاغ شد، گفت: استانداران موظفند به‌عنوان رؤسای شوراهای آموزش‌وپرورش کارگروه‌هایی تشکیل دهند و کودکان بازمانده را شناسایی و موانع ادامه تحصیل آنها را رفع کنند. حکیم‌زاده افزود: مسئولیت‌هایی برعهده آموزش‌وپرورش و استانداری‌ها گذاشته شده که مهم‌ترین آن شناسایی و رفع موانع است. این برنامه به صورت جدی تدوین و با دستورالعمل مشخصی ابلاغ شد. از جمله مسئولیت‌های راهبران آموزشی نیز شناسایی کودکان بازمانده است. البته بودجه مجزایی به آموزش‌وپرورش داده نشده، درحالی‌که از مهم‌ترین علل بازماندگی، علل اقتصادی است. وی با بیان اینکه منظور ما مشکل اقتصادی خانواده‌هاست، اظهار کرد: در برخی مناطق خانواده‌هایی داشتیم که کودکشان نان‌آوری خانواده را برعهده داشت. معاون آموزش ابتدایی وزارت آموزش‌وپرورش با اشاره به اینکه در دوره ابتدایی در گروه سنی شش تا ۱۱ سال روی این موضوع کار می‌کنیم، گفت: ۱۴۲ هزار و ۵۰۲ بازمانده از تحصیل در سال ۱۳۹۶-۱۳۹۷ داشتیم که ۶۹ هزار و ۹۴ نفر دختر و ۷۳ هزار و ۴۰۸ نفر پسر هستند. حکیم‌زاده ادامه داد: سمنان، زنجان، ایلام، قزوین و یزد دارای کمترین میزان بازماندگی و سیستان‌وبلوچستان، تهران، خراسان رضوی، خوزستان و کرمان دارای بیشترین آمار بازماندگی از تحصیل هستند. وی با بیان اینکه از مجموع آمار بازماندگان در سال تحصیلی گذشته، ۳۱ هزار و ۹۱۰ نفر به مدرسه برگشتند، درباره موانع بازماندگی گفت: موانع اقتصادی، موانع فرهنگی و اجتماعی وجود دارند. خانواده‌ها ممکن است در مناطقی مانند شهرهای مرزی دخترانشان را به دلیل تعصباتی به مدرسه نفرستند که البته در دوره متوسطه محسوس‌تر است. «فاصله از مدرسه» و «ازدواج زودهنگام دختران» نیز از دیگر عوامل است. معاون آموزش ابتدایی وزارت آموزش‌وپرورش افزود: به لحاظ قانونی مانعی نداریم، بلکه حتی جزء معدود کشورهایی هستیم که نه‌تنها برای فرزندان ایرانی، بلکه برای اتباع نیز با دستور رهبری امکان تحصیل حتی برای آنها که فاقد مدارک هویتی بودند فراهم شد. حکیم‌زاده ادامه داد: ۴۵۰ هزار اتباع به مدرسه می‌روند که ۳۲۰هزار مورد در دوره ابتدایی‌اند. امسال پنج‌هزارو ۵۰۰ کودک فاقد مدارک هویتی ثبت‌نام شدند و ۱۱ درصد رشد داشتیم، بدون آنکه یک ریال کمک بین‌المللی داشته باشیم و از دولت بودجه مازاد بگیریم. جالب است که چرا مجامع بین‌المللی به این اتفاق توجهی نداشتند؟ معاون آموزش ابتدایی وزارت آموزش‌وپرورش با بیان اینکه موانع قانونی نداریم، ولی شاید خلأهای قانونی برای والدینی داشته باشیم که فرزندشان را به مدرسه نمی‌فرستند، گفت: در لایحه حمایت از حقوق کودکان به این حق کودکان برای تحصیل تأکید شده است.

نگاه

روابط‌عمومی، استقلال آموزش و هویت حرفه‌ای معلمان

علی پورسلیمان
مدیر صدای معلم

● تا چندی پیش باور عمومی حتی در خانواده گسترده آموزش بر این استوار بود که بحث «روابط‌عمومی» جایگاهی در ساختار متمرکز آموزش‌وپرورش ندارد، اما نیم‌نگاهی بر عملکرد مرکز اطلاع‌رسانی و روابط‌عمومی این وزارتخانه در یک سال اخیر و در آخر تغییراتی که در بافت مدیریتی این مرکز، به بهانه کوچک‌سازی سازمانی انجام شد، نشان از جایگاه برجسته و بی‌بدیل روابط‌عمومی در ارتباط با افکار عمومی دارد.

اما چالش اصلی موقعی آشکار شد که رئیس سابق این مرکز بر استقلال ذاتی این وزارتخانه پای فشرد و تصریح کرد: «دخالت برخی نمایندگان مجلس در امور داخلی استان‌ها و شهرستان‌ها به حد غیرقابل تحملی رسیده است. مدیران تحول‌گرای آموزش‌وپرورش تحت فشار انتصابات قومی و قبیله‌ای هستند.

آموزش‌وپرورش سازمان رأی کسی نیست» و متعاقب این موضع صریح خط‌ونشان نایب‌رئیس کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس که دیگر او را تحمل نخواهند کرد. متأسفانه تفسیر باژگونه وزیر آموزش‌وپرورش از مفهوم «تعامل» این نیروی تحول‌گرای آموزش را از مدار خارج کرد تا اثباتی بر این اصل باشد که بدنه آموزش‌وپرورش و مقامات تصمیم‌گیر و محافظه‌کار در آن علاقه‌ای به ریسک برای همسطح‌سازی این نهاد با تحولات سریع دنیای مدرن ندارند؛ موضوعی که در این میانه باید روی آن پای فشرد این است که افراد و جریانات بیرون از آموزش‌وپرورش باور چندانی به استقلال نهاد آموزش ندارند و این البته محدود و مقید به نمایندگان مجلس که اخیرا نقش «دخالتی» آنان بر وجه «نظارتی» غلبه پیدا کرده است، نمی‌شود و شامل دایره وسیعی مانند سازمان برنامه‌وبودجه، استانداران، فرمانداران، امامان جمعه و... می‌شود.

برای آغاز مفهوم‌سازی استقلال برای نهاد آموزش شاید مناسب‌ترین موضع همان نقطه اتصال بین این نهاد با جامعه است که در حوزه کارکردهای واقعی روابط‌عمومی است. این گلوگاه می‌تواند نقطه ثقلی برای پاسخ‌گوکردن مدیران و مقامات این دستگاه بزرگ باشد، افرادی که دهه‌هاست عادت به تریبون‌های یک‌طرفه و «رتوش‌گری» در افواه و افکار عمومی دارند و مواجهه مستقیم با رسانه‌های مستقل و افکار عمومی «نیمه‌پنهان» آنها را عیان می‌کند.

به هر روی، تغییرات رخ‌داده نشان داد که وزیر قدرت دفاع منطقی و مجدانه از استقلال ذاتی نهاد آموزش و مدیران خود را ندارد. در سوی دیگر قضیه باید بر این اصل مهم تأکید کرد که استقلال این نهاد فقط در سایه تعریف و تبیین هویت حرفه‌ای معلمان امکان‌پذیر خواهد بود.

معلمانی که برای خودشان هویت مستقل حرفه‌ای تعریف کنند و نهادی مانند «سازمان نظام معلمی» در چارچوب مستقل و مدنی، خودشان از استقلال آموزش‌وپرورش دفاع خواهند کرد.

جدول ۳۲۹۴ ■ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- حشره‌ای شبیه ملخ- خیاطی ۲- نفس خسته- پسر رستم در شاهنامه- پشت‌سرهم ۳- دستمزد- صاحب کتاب تاریخ مسعودی- خمیده ۴- ارفاق- مرتفع‌ترین آبشار جهان- کلیدی در موسیقی ۵- گوشه‌ای در آواز دشتی- سرمه- از الفبای انگلیسی ۶- یک نفر- رغبت- ماکت ۷- تکرار حرف دوازدهم- تکیه‌دادن- دانه‌های کاشتنی ۸- شیرکوهی- هدایت‌شدن- از سازهای زخمه‌ای ۹- بیان‌کردن- لبه تیز شمشیر- حرف انتخاب ۱۰- آبادی- رهبر استقلال هندوستان- دهستانی در سنندج با قرآن تاریخی ۱۱- اضافه بار- گوشه‌ای در آواز ابوعطا- یار عروس ۱۲- یازده- برملاکردن- راه باریک و سرپوشیده ۱۳- خم کوچک- سرسبز و خرم- هراس‌انگیز ۱۴- سیستم عاملی در کامپیوتر- ندادهنده- هواپیمای سریع ۱۵- تثبیت‌شده- سمبولیک.

عمودی:

۱- بنیان‌گذار فقید جدول در مطبوعات و ملقب به پدر جدول ایران ۲- محنت- صادق و بی‌ریا- شهر برج علاالدوله ۳- مسابقه اتومبیل‌رانی- از اجزای اسلحه- داستانی مشهور نوشته شاتو بریان فرانسوی ۴- برجستگی زیر کفش فوتبال- از بنادر جنوبی ایران- هدیه‌دادن ۵- یک و دو- هریک از بخش‌های مجزای یک مجموعه- دریغ و اندوه- دوستی ۶- عنصر شیمی آلی- وسط- طبخ غذا ۷- سرپامانده- واحدی برای اندازه‌گیری زاویه ۸- ظرف روغن- پایتخت لائوس- گله چهارپایان ۹- آدمکش- پریشان‌خاطر ۱۰- از نیروهای سه‌گانه ارتش- ستایشگر- آرامش و اطمینان ۱۱- یادداشت- سمت‌وسو- عقیده- پرهای انتهایی بدن پرندگان ۱۲- مردد- توهین‌آمیز- از پیامبران بنی‌اسرائیل ۱۳- حیوان پیشانی‌سفید!- کشور نیشکر- جلوه ۱۴- نخستین رئیس‌جمهور روسیه پس از فروپاشی شوروی- پایتخت لتونی- جداگانه تلفظ‌کردن ۱۵- کنایه از باهیبت‌بودن است.

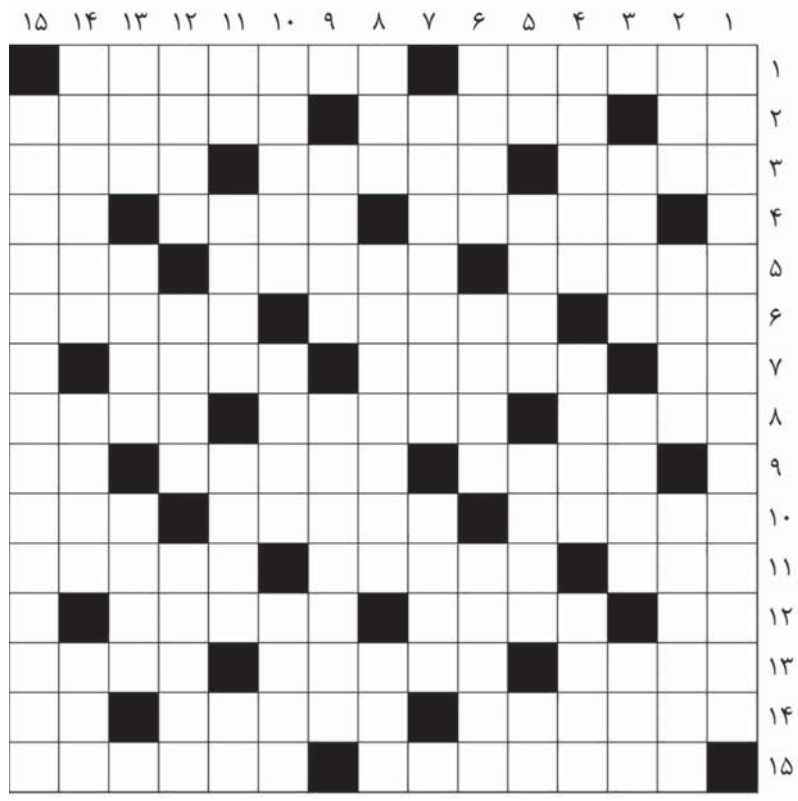

سودوکو سخت ۲۲۹۰

زمان پیشنهادی: ۴۰ دقیقه

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.
۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

			۲		۱			
					۹	۸		۱
		۹		۵				۳
۴			۵	۲	۸	۳		
	۲						۴	
		۸	۳	۶	۴			۷
۳				۹		۷		
۶		۵	۱					
			۶		۳			

سودوکو ساده ۲۲۹۰

زمان پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

		۱	۸	۲	۹		۴	
	۹			۱	۷		۸	
				۳				۶
		۶		۷		۴		
۷			۳		۶			۱
		۸		۴		۶		
۶				۸				
	۷		۵	۶			۳	
	۸		۲	۹	۱	۵		

حل سودوکو سخت

۹	۴	۳	۲	۱	۶	۸	۵	۷
۶	۸	۲	۷	۳	۵	۱	۴	۹
۵	۷	۱	۸	۹	۴	۲	۳	۶
۳	۶	۴	۵	۲	۷	۹	۱	۸
۱	۵	۷	۶	۸	۹	۳	۲	۴
۲	۹	۸	۱	۴	۳	۶	۷	۵
۸	۳	۶	۴	۷	۱	۵	۹	۲
۴	۱	۵	۹	۶	۲	۷	۸	۳
۷	۲	۹	۳	۵	۸	۴	۶	۱

حل سودوکو ۲۲۸۹

۵	۸	۱	۶	۲	۳	۴	۷	۹
۲	۹	۷	۵	۴	۸	۶	۱	۳
۳	۶	۴	۷	۹	۱	۸	۲	۵
۸	۴	۲	۳	۱	۷	۵	۹	۶
۱	۳	۶	۴	۵	۹	۲	۸	۷
۷	۵	۹	۸	۶	۲	۱	۳	۴
۴	۷	۳	۲	۸	۵	۹	۶	۱
۹	۲	۵	۱	۷	۶	۳	۴	۸
۶	۱	۸	۹	۳	۴	۷	۵	۲
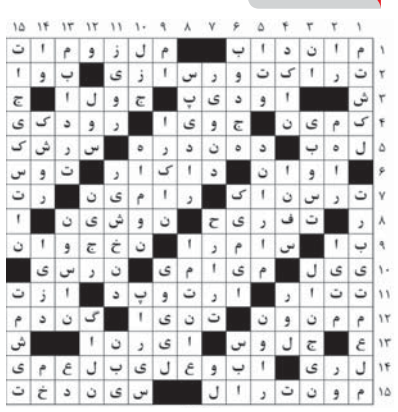
جدول ۳۲۹۳